Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0006

Eiropas Vēlēšanu akta reforma — šķēršļi, kas kavē ratifikāciju un īstenošanu ES dalībvalstīs

Eiropas Parlamenta 2026. gada 20. janvāra rezolūcija par Eiropas Vēlēšanu akta reformu — šķēršļi, kas kavē ratifikāciju un īstenošanu ES dalībvalstīs (2025/2028(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumus un jo īpaši Līguma par Eiropas Savienību (LES) 9., 10. un 14. pantu un 17. panta 7. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 22. pantu, 223. panta 1. punktu un 225. pantu,

– ņemot vērā Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās[1] (“Eiropas Vēlēšanu akts”), kas pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra lēmumam[2], ar grozījumiem,

– ņemot vērā 2010. gada 20. oktobra Pamatnolīgumu par Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas attiecībām[3],

– ņemot vērā 2015. gada 11. novembra rezolūciju par Eiropas Savienības vēlēšanu likuma reformu[4],

– ņemot vērā savu 2022. gada 3. maija nostāju attiecībā uz priekšlikumu Padomes regulai par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, ar ko atceļ Padomes Lēmumu (76/787/EOTK, EEK, *Euratom*) un tam pievienoto Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās

---

1 OV L 278, 8.10.1976., 5. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(2)/oj.
2 76/787/EOTK, EEK, *Euratom*: dalībvalstu pārstāvju lēmums padomes sanāksmē par Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās (OV L 278, 8.10.1976., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(1)/oj).
3 OV L 304, 20.11.2010., 47. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.
4 OV C 366, 27.10.2017., 7. lpp.

(2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))[5],

– ņemot vērā Padomes 2018. gada 13. jūlija Lēmumu (ES, *Euratom*) 2018/994, ar ko groza Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās, kurš pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, *Euratom*[6],

– ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu, kā arī Priekšsēdētāju konferences 2002. gada 12. decembra lēmuma par procedūru patstāvīgo ziņojumu sagatavošanas atļaujas piešķiršanai 1. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 3. pielikumu,

– ņemot vērā Konstitucionālo jautājumu komitejas ziņojumu (A10-0252/2025),

A. tā kā ar LESD 223. pantu Parlamentam ir noteiktas tiesības ierosināt tā vēlēšanu procedūras reformu ar mērķi izstrādāt vienotu procedūru, kas piemērojama visā ES, vai procedūru, kas balstīta uz principiem, kuri ir kopīgi visām dalībvalstīm, un dot savu piekrišanu tai; tā kā ES iestādēm un dalībvalstīm ir saistošs LES 4. panta 3. punktā noteiktais lojālas sadarbības princips;

B. tā kā vienota vēlēšanu procedūra ne tikai nodrošinātu lielāku vienlīdzību un pārredzamību vēlēšanu procesā, bet arī veicinātu Eiropas politiskās un sabiedriskās telpas veidošanos, tādējādi stiprinot ES un tās iestāžu leģitimitāti;

C. tā kā saskaņā ar LESD 223. panta 1. punktu visām dalībvalstīm ir jāapstiprina grozītā Eiropas Vēlēšanu akta stāšanās spēkā, ievērojot to attiecīgo konstitucionālo kārtību, un katrai dalībvalstij ir pilnīga rīcības brīvība attiecībā uz minētā akta ratifikācijas laiku;

D. tā kā iespēja izstrādāt vienotu vēlēšanu procedūru, pamatojoties uz tiešām vispārējām vēlēšanām, Līgumos ir paredzēta jau kopš 1957. gada;

E. tā kā 1976. gada Eiropas Vēlēšanu aktā ir noteikts mērķis izveidot šādu vienotu procedūru un Parlaments ir skaidri pilnvarots veikt šim nolūkam nepieciešamos pasākumus; tā kā iespēja saskaņotas procedūras vietā noteikt “kopīgus principus” tika ieviesta vēlāk kā pragmatisks risinājums pastāvīgajām grūtībām panākt vienprātību par vienotu vēlēšanu procedūru; tā kā šāda pieejas maiņa ir novedusi pie vēlēšanu reformu pastāvīgas un nevienmērīgas īstenošanas, kas apdraud Līgumu un 1976. gada Eiropas Vēlēšanu akta garu un kavē

---

5 OV C 465, 6.12.2022., 171. lpp.
6 OV L 178, 16.7.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj.

Eiropas vēlēšanu sistēmas izveidi;

F. tā kā Parlamenta vēlēšanu procedūras reformas mērķim vajadzētu būt Eiropas Parlamenta vēlēšanu demokrātiskās dimensijas un ES lēmumu pieņemšanas procesa leģitimitātes uzlabošanai, ko nodrošinās visu ES pilsoņu vienlīdzīga līdzdalība, tādējādi šo vēlēšanu sistēmu pieskaņojot Parlamenta lomai, ko tas pilda kā ES pilsoņu tieši vēlēts likumdevējs; tā kā šādai reformai būtu jāstiprina ES pilsonības jēdziens, jāuzlabo Parlamenta darbība un ES pārvalde, kā arī jāstiprina vēlēšanu vienlīdzības, vienlīdzīgu iespēju un iekļautības principi; tā kā tai būtu jāuzlabo pārredzamība, piekļūstamība un jauniešu iesaiste;

G. tā kā visaptveroša vienošanās par patiesi vienotu vēlēšanu procedūru vēl nav panākta un pašreizējā sistēma ir visai sadrumstalota; tā kā dažos aspektos ir notikusi pakāpeniska konverģence, bet valstu noteikumu dēļ dalībvalstīs joprojām pastāv nozīmīgas atšķirības svarīgās jomās, kas tādējādi mazina vēlētāju vienlīdzību un vājina gan priekšstatu par vienotām un kopīgām Eiropas Parlamenta vēlēšanām, gan iedzīvotāju uzticēšanos Eiropas demokrātiskajam procesam;

H. tā kā, neskatoties uz vairākām reformām, Eiropas Parlamenta vēlēšanu norise joprojām tiek reglamentēta galvenokārt ar dalībvalstu tiesību aktiem, vēlēšanu kampaņas joprojām tiek īstenotas valsts līmenī un Eiropas politiskās partijas nespēj pietiekamā mērā īstenot savu konstitucionālo mandātu un veicināt "Eiropas politiskās apziņas veidošanos un Savienības pilsoņu gribas izteikšanu", kā to paredz LES 10. panta 4. punkts; tā kā pārstrādātā regula par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu[7] šajā saistībā ir radījusi zināmu skaidrību;

I. tā kā, lai iegūtu vietu likumdošanas asamblejā, politiskajai partijai vai koalīcijai ir jāsaņem minimālais balsu procentuālais daudzums, kas pārsniedz vēlēšanu procentuālo slieksni;

J. tā kā Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 [8] ir paredzēts 2–5 % slieksnis dalībvalstīm ar vēlēšanu apgabaliem, kuriem ir vairāk nekā 35 deputātu vietas; tā kā ar vēlēšanu sliekšņiem ir jānodrošina līdzsvars starp pārvaldību un politisko plurālismu;

K. tā kā 2018. gada reformas ratifikācijas process ir aizkavējies, jo dažas

---

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) Nr. 1141/2014 (2014. gada 22. oktobris) par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu (OV L 317, 4.11.2014., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj).

[8] Padomes Lēmums (ES, *Euratom*) 2018/994 (2018. gada 13. jūlijs), ar ko groza Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās, kurš pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, *Euratom* (OV L 178, 16.7.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj).

dalībvalstis pirms 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām nebija pabeigušas nepieciešamās ratifikācijas procedūras;

L. tā kā, lai garantētu iekļaujošāku vēlēšanu procesu, ikvienam ES pilsonim ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties demokrātiskajā procesā; tā kā tikai daži Eiropas Parlamenta deputāti pieder pie nacionālajām un etniskajām minoritātēm, kas dalībvalstīs ir oficiāli atzītas par minoritātēm saskaņā ar to attiecīgo konstitucionālo vai tiesisko regulējumu un attiecīgajiem Eiropas Padomes instrumentiem; tā kā Venēcijas komisijas un Demokrātisku vēlēšanu padomes 2005. gada 15. marta ziņojumā par vēlēšanu noteikumiem un nacionālo minoritāšu līdzdalību Eiropas valstu lēmumu pieņemšanas procesā ir ieteikti vairāki pasākumi, kas nodrošinās minoritāšu taisnīgu pārstāvību;

M. tā kā vēlēšanu procedūras reformā, kuras pamatā ir LESD 223. panta 1. punkts, ir pilnībā jāievēro subsidiaritātes un proporcionalitātes principi, kā arī valstu parlamentu kontroles un ratifikācijas prerogatīvas,

Galvenie secinājumi

1. atgādina, ka virzība uz valstu vēlēšanu noteikumu eiropeizāciju saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām uzlabotos, ja tie kļūtu stingrāki, proti, attiecībā uz to pieejamību nelabvēlīgākā situācijā esošajām iedzīvotāju grupām, vienotiem termiņiem vēlēšanu sarakstu iesniegšanai, divkāršās balsošanas novēršanu un Eiropas politisko partiju redzamības un lomas uzlabošanu vēlēšanu procesos; atgādina, ka daudzi no pašreizējā Eiropas Vēlēšanu akta noteikumiem ir īstenoti visās dalībvalstīs, proti, proporcionālās pārstāvības sistēma, ievēlēšanas slieksnis, kas nepārsniedz 5 %, un aizliegums EP deputātiem iegūt mandātu gan valsts parlamentā, gan Eiropas Parlamentā; tomēr uzskata, ka Eiropas “dēmosa” veidošana nebūt vēl nav pabeigta un ka ir jāpastiprina politiskie centieni mazināt birokrātiju ES un palielināt demokrātiskumu;

2. atkārtoti norāda, ka Eiropas Parlamenta vēlēšanas joprojām lielākoties notiek saskaņā ar valstu tiesisko un institucionālo regulējumu, kas tika izveidots ievērojami atšķirīgā Eiropas integrācijas posmā; uzsver, ka šie noteikumi vairs neatbilst Eiropas Parlamenta paplašinātajai lomai un likumdošanas pilnvarām, jo īpaši pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā;

3. atgādina, ka Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 ir iekļauti vairāki noteikumi, kas dalībvalstīm ir vai nu obligāti, vai ieteicami; uzsver, ka dažas dalībvalstis nav īstenojušas fakultatīvos pasākumus un ka dažas dalībvalstis atsevišķus obligātos pasākumus ir īstenojušas atšķirīgi, piemēram, divkāršās balsošanas novēršanu; norāda, ka lielākā daļa Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 paredzēto noteikumu joprojām ir fakultatīvi; uzskata, ka šo nesaistošo noteikumu

transponēšana ierobežotā apmērā liecina par nepietiekamu politisko gribu pārvarēt pretošanos valsts līmenī un īstenot tādu demokrātisko procesu, kas Eiropas dimensiju atspoguļotu labāk;

4. atgādina, ka dalībvalstīs ievērojami atšķiras deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanas termiņš, kas pašlaik ir no 21 līdz 90 dienām, kandidāti un vēlētāji ES ir nevienlīdzīgā situācijā attiecībā uz laikposmu, kad jārīko kampaņas vai jāpārdomā izvēle balsojumā;

5. uzsver, ka ES demokrātijas stiprināšanai ir būtiski, lai tiktu izveidota Eiropas publiskā telpa un politiskās debates, kas sniedzas pāri valstu robežām, jo īpaši Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā; uzsver, ka Eiropas politiskās partijas ir svarīgs rīks šādu debašu veicināšanai; uzskata, ka visās vēlēšanu zīmēs kopā ar kandidāta vārdu ir jāiekļauj tās Eiropas politiskās partijas logotips, kurai attiecīgā valsts politiskā partija ir piesaistīta, un ka kandidātiem jābūt pietiekami pamanāmiem Eiropas Parlamenta vēlēšanu tiešsaistes, televīzijas un radio kampaņu materiālos un plakātos, kā arī citos šo vēlēšanu materiālos; uzskata šos pasākumus par prasību minimumu, lai vēlētāji būtu informēti par balsojuma Eiropas dimensiju un lai Eiropas politiskās partijas spētu pildīt pienākumu, kas tām noteikts LES 10. panta 4. punktā; uzskata, ka šie pasākumi padarītu Eiropas Parlamenta vēlēšanas pārredzamākas, novērstu nevienlīdzību attiecībā uz vēlētāju tiesībām būt informētiem par politisko partiju alianses nolīgumiem Eiropas Parlamenta vēlēšanās un dotu pilsoņiem iespēju izdarīt apzinātu izvēli par politisko partiju, kas pārstāv tiem vēlamo politisko grupu Eiropas Parlamentā; pauž nožēlu par to, ka šis pasākums Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 ir paredzēts tikai kā fakultatīvs un ka tas līdz šim nav transponēts nevienas valsts tiesību aktos;

6. atgādina, ka vēlēšanu process ir jāturpina padarīt iekļaujošāks, lai nodrošinātu, ka ikvienam pilsonim neatkarīgi no apstākļiem ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties demokrātiskajā procesā; norāda, ka dažu dalībvalstu noteikumi neļauj vēlētājiem ar invaliditāti mainīt viņiem noteikto vēlēšanu iecirkni uz citu, kas ir labāk piemērots viņu vajadzībām, vai iegūt informāciju par vēlēšanām piekļūstamā formātā; uzsver, ka jebkādi šķēršļi tiesībām balsot un kandidēt vēlēšanās personām ar invaliditāti nav saderīgi ar saistībām, kas izriet no ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām, un ka šie šķēršļi būtu jālikvidē, lai visiem garantētu pieejamību vēlēšanu procesam;

7. norāda, ka Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 balsošana pa pastu un to papildinošie pasākumi ir fakultatīvs pasākums, kas ir paredzēts, lai atvieglotu pieejamību personām ar invaliditāti; uzsver, ka šis mērķis ir būtisks, bet balsošanai pa pastu ir arī plašāka nozīme, jo padara dalību vēlēšanās elastīgāku un iekļaujošāku; uzsver, ka, nodrošinot balsošanu pa pastu visās dalībvalstīs kā vienu no balsošanas iespējām, tas nāktu par labu ne tikai personām ar invaliditāti, bet arī pilsoņiem, kuri ārkārtas apstākļu dēļ nevar balsot klātienē; uzskata, ka plašāka piekļuve balsošanai pa pastu veicinātu

līdzdalību, jo īpaši mobilo ES pilsoņu un gados jaunāku vēlētāju vidū, kā arī palīdzētu palielināt kopējo vēlētāju aktivitāti;

8. atgādina, ka ar dubulto pilsonību saistītās problēmas vēl nav atrisinātas, jo joprojām ir iespējams, ka persona ar divu ES dalībvalstu pilsonībām var tikt automātiski iekļauta vairāku dalībvalstu vēlētāju sarakstos, un šādu reģistrāciju nav iespējams anulēt; norāda, ka attiecībā uz personu ar dubulto pilsonību, kura automātiski ir iekļauta vairākos vēlētāju sarakstos, bet kura pēc vajadzības nobalso tikai vienā dalībvalstī, tiek uzskatīts, ka tā nav nobalsojusi otrajā dalībvalstī, par ko var piemērot sodu;

9. atzinīgi vērtē Parlamenta iniciatīvu, veicot grozījumus Eiropas Vēlēšanu aktā, ieviest balsošanu uz pilnvaras pamata grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā un uzskata to par līdzsvarotu un praktisku risinājumu EP deputātu atbalstam, vienlaikus nodrošinot pārstāvības nepārtrauktību;

10. uzsver, ka Padomes Lēmums (ES, *Euratom*) 2018/994 vēl nav stājies spēkā, jo tā ratifikācijas process vēl nav pabeigts vienā dalībvalstī; norāda, ka, lai arī Vācija Padomes Lēmumu (ES, *Euratom*) 2018/994 ir ratificējusi, Vācijas vēlēšanu likums attiecībā uz Eiropas Parlamenta vēlēšanām vēl nav grozīts, jo, kamēr ES tiesību aktā paredzētais 2 % slieksnis vēl nav stājies spēkā, to nevar iekļaut Vācijas tiesību aktā;

11. atzīmē Komisijas lomu, kura virza iestāžu sarunas starp Parlamentu un Padomi par jauno priekšlikumu par Eiropas Vēlēšanu akta reformu; uzskata, ka ir būtiski iesaistīties konstruktīvā dialogā ar Padomi, lai izvērtētu Parlamenta 2022. gada priekšlikumu un panāktu progresu; uzsver, ka nepietiekamais progress nav saistīts ar tehniskiem vai juridiskiem šķēršļiem, bet gan ar nepietiekamu dalībvalstu politisko gribu iesaistīties Parlamenta priekšlikumu izskatīšanā; pauž pārliecību, ka šis ziņojums kalpos par stimulu nekavējoties sākt iestāžu sarunas par 2022. gada priekšlikumu un mudinās nākamās Padomes prezidējošās valstis ievērot savas saistības saskaņā ar savstarpējas lojālas sadarbības principu;

Ieteikumi

12. uzskata, ka vēlēšanu procesa pārredzamība un piekļuve uzticamai informācijai ir būtiski faktori nolūkā uzlabot izpratni par Eiropas politiskajiem procesiem un nodrošināt pietiekami augstu aktivitāti vēlēšanās, kura attaisnotu mandāta saņemšanu no elektorāta; uzsver, ka kandidātiem jābūt vienādām iespējām piedalīties kampaņās un pilsoņi ir laikus jāinformē par Eiropas Parlamenta vēlēšanu kandidātiem; tāpēc uzsver, ka ir svarīgi saskaņot vēlēšanu sarakstu iesniegšanas termiņus visās dalībvalstīs, kā to vairākkārt pieprasījis Parlaments;

13. uzsver, ka ir būtiski atvieglot pieeju balsošanai Eiropas Parlamenta

vēlēšanās un garantēt, ka visi balsstiesīgie var šīs tiesības izmantot vai nu balsojot pa pastu, vai citā veidā; aicina dalībvalstis visiem pilsoņiem, tostarp personām ar invaliditāti, nodrošināt vienlīdzīgu pieeju informācijai un vēlēšanu procesam, jo īpaši tad, ja publiskās telpas nav pilnībā piekļūstamas; turklāt aicina dalībvalstis garantēt personām ar invaliditāti tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās, paredzot noteikumus, kas saskaņo balsošanas iespēju, vēlēšanu iecirkņu, vēlēšanu procedūru un vēlēšanu materiālu pieejamību personām ar invaliditāti un kas nodrošina iespēju balsot neatkarīgi un aizklāti; norāda, ka dalībvalstis ir pilnībā atbildīgas par piekļūstamības regulējumu, un mudina tās sadarboties ar organizācijām, kas pārstāv personas ar invaliditāti, un izvērtēt un novērst juridiskos un praktiskos šķēršļus, kas liedz šīm personām piedalīties vēlēšanās kā vēlētājiem un kandidātiem;

14. aicina visas dalībvalstis īstenot visus Padomes Lēmumā (ES, *Euratom*) 2018/994 paredzētos fakultatīvos pasākumus un jo īpaši palielināt vēlēšanu aianšu, valsts politisko partiju un Eiropas politisko partiju sadarbības, Eiropas vēlētāju apvienību un citu Eiropas vēlēšanu struktūru pamanāmību Eiropas Parlamenta vēlēšanu mediju kampaņās, un izmantot vienotas vēlēšanu zīmes, kurās katrā dalībvalstī skaidri norādītas Eiropas politiskās alianses, un attiecīgas norādes citos vēlēšanu materiālos; uzskata, ka vēlēšanu kampaņu laikā valstu politiskajām partijām un vēlētāju apvienībām būtu attiecīgā gadījumā, tostarp vēlēšanu zīmēs, jānorāda sava piederība Eiropas politiskajām partijām vai citām Eiropas vēlēšanu struktūrām;

15. aicina dalībvalstis veikt konkrētus pasākumus, lai saskaņotu kandidēšanas prasības, kas nodrošinātu taisnīgu un vienlīdzīgu piekļuvi vēlēšanu procesam visiem politiskajiem dalībniekiem saskaņā ar godīgas konkurences un demokrātiska plurālisma principu;

16. uzsver, ka Padomes Lēmuma (ES, *Euratom*) 2018/994 ratifikācija visās dalībvalstīs joprojām ir obligāta, lai tas varētu stāties spēkā; tāpēc aicina atlikušo dalībvalsti sākt ratifikācijas procedūru;

°

° °

17. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.